

Rad na ulozi Eme u predstavi Kontrakcije

Zmazek, Ines

Master's thesis / Diplomski rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Academy of Arts and Culture in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:251:406835>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2023-02-06**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Arts and Culture in Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU
ODSJEK ZA KAZALIŠNU UMJETNOST
STUDIJ KAZALIŠNE UMJETNOSTI
SMJER: GLUMA I LUTKARSTVO

INES ZMAZEK

RAD NA ULOZI EME U PREDSTAVI
KONTRAKCIJE
DIPLOMSKI RAD

Mentor:

Izv. prof. art. Robert Raponja

Sumentor:

umj. sur. Katica Šubarić

Osijek, 2018.

SADRŽAJ

1. UVOD.....	3
2. BIOGRAFIJA PISCA	5
3. STUDIRANJE GLUME	6
4. ČITAĆE PROBE.....	9
5. STVARANJE ULOGE.....	11
6. SCENSKI PROSTOR.....	15
7. KOSTIMI, REKVIZITA, GLAZBA I PLAKAT.....	16
8. ZAKLJUČAK.....	19
9. LITERATURA.....	20
10. SAŽETAK/SUMMARY.....	21

1. UVOD

Diplomska predstava *Kontrakcije* premijerno je izvedena 13. srpnja. 2017. na Akademiji u prostoriji broj 1. Redatelj predstave, a ujedno i mentor bio je izv. prof. art. Robert Raponja. Kostime je osmislila doc. Jasmina Pacek, a za glazbu je bio zadužen umj. sur. Nenad Pavlović.

Već na prvoj godini MA počela sam razmišljati o dramskom tekstu za svoju diplomsku predstavu. Čitala sam i proučavala mnoge tekstove, raspravljala i diskutirala sa kolegama o pročitanim tekstovima, ali nikako nisam nalazila tekst kojem sam se htjela u potpunosti predati.

Na prvoj godini MA imali smo kolegij pod nazivom *Majstorska radionica glume: modul glumac pred dramskim tekstom: Igra realnosti: Ibsen, Čehov, Krleža*. Moram priznati da su me na tom kolegiju uvelike zainteresirala djela Henrika Ibsena. I ranije sam imala priliku čitati njegova djela, ali kao da tada nisam shvaćala dubinu njegovih djela. Suvremeni način na koji piše i obrađuje ženske likove, te moralni i društveno kritički problemi koje obrađuje, zainteresirale su moju maštu, te sam neko vrijeme promišljala o tome da uzmem njegovu dramu *Jon Gabriel Borkman* za svoju diplomsku predstavu. Ulogu gospođe Borkman koju sam tada igrala, bila je suprotnost svim onim ulogama koje sam do sada imala priliku utjeloviti. Sjećam se da sam nakon podijele uloga pitala profesora Raponju zašto sam dobila ulogu gospođe Borkman. On mi je odgovorio da želi da ponovno igram pomalo bahatu i samouvjerenu ženu, te da sam već pokazala da ja to mogu na prijemnom ispitu i da mi želi osvijestiti to da ja mogu igrati više od krhke žene. Često sam zbog svog habitusa i scenske energije dobivala uloge koje su predstavljale krhke i slabe žene, te mi je zato uloga gospođe Borkman predstavljala izazov. Pitala sam se mogu li oblikovati tako snažnu i osvetnički nastrojenu, odriješitu ženu? Za vrijeme radnog procesa počela sam shvaćati da želim utjeloviti mladu, pametnu, ambicioznu i snažnu ženu koja ne odustaje od svojih ciljeva i koja misli svojom glavom. Željela sam pokazati koliko je žena snažna i psihički jaka, te kako se ona nosi s problemima koje joj život donosi.

Na konzultacijama s mentorom Robertom Raponjom iznijela sam mu ideju o tome kakav bi lik htjela utjeloviti, te sam ga zamolila da mi predloži neke dramske tekstove. Jedan od tekstova koje mi je predložio bio je i tekst *Kontrakcije*. Kada sam prvi put pročitala tekst bila sam zadivljena. Djelo me toliko zainteresiralo da sam počela razmišljati koliko je čovjek

zapravo slobodno biće? Odluka je bila donešena. Uzeti ću *Kontraksije* za svoju diplomsku predstavu.

Trebala sam još izabrati glumačkog partnera. Pitala sam kolegicu Ivanu Vukićević ima li volje i želje raditi sa mnom moju diplomsku predstavu. Ivana je pristala i odmah nakon toga krenule smo sa čitaćim probama. Svakom probom promišljale smo o dramskim radnjama, tražile rješenja i promišljale o ulogama. Željele smo što bolje i dublje istražiti tekst prije nego što uđemo u sam prostor. U tome nam je uvelike pomogao mentor Robert Raponja i osvijestio neke stvari koje mi same nismo vidjele, te nas uputio kako da još bolje gradimo naše uloge.

Generalna proba bila je 12.sprnja. i tada smo prvi put igrali pred publikom. Nisam bila zadovoljna izvedbom, te sam nakon generalne probe promišljala o dijelovima koje sam mogla bolje odigrati. Osjećala sam da sam neke scene odigrala tehnički, vjerojatno jer ni sama nisam bila sigurna u njih. Svi zajedno nismo bili zadovoljni tom izvedbm, ali kako se kaže: „ Loša generalna, dobra izvedba.“

2. BIOGRAFIJA PISCA

Drama *Kontrakcije* je suvremeno i aktualno djelo koje govori o prividnoj slobodi i nehumanosti prema ljudskom životu. Autor djela Mike Bartlett, punim imenom Michael, mladi je britanski dramatičar i redatelj, rođen 7. listopada 1980. u Engleskoj. Studirao je kazalište i engleski jezik na Sveučilištu u Leedsu. Već sa dvadesetpet godina sudjeluje u *Old Vic's New Voice*¹ gdje predstavlja svoju dramu *Udobnost*. Drama koja ga je proslavila i otvorila mu vrata u kazališni svijet bila je na *Moje dijete* praizvedena u poznatom londonskom Royal Courtu. *Potresi u Londonu* njegovo je prvo djelo postavljeno u Nacionalnom kazalištu 2010. godine. Osim drama piše i scenarije za serije, te radio drame. Njegova serija *Doctor Foster* bila je jedna od najgledanijih televizijskih drama u 2015. godini. Serija je osvojila i dvije nagrade na Nacionalnoj televiziji. Neka od njegovih djela su i *Ljubav, ljubav, ljubav*, *Moje dijete*, *Obiteljski čovjek*, *Srce*, *Potresi u Londonu* itd.

Drama *Ljubavne kontrakcije* bila je prva verzija današnje drame *Kontrakcije* koja je i ujedno bila pisana kao radio drama. Prvu verziju drame napisao je sa samo dvadesetšest godina. Mike je 2008. godine adaptirao i prilagodio dramu za igranje na sceni, te promijenio ime u *Kontrakcije*. Praizvedba *Kontrakcija* bila je u londonskom Royal Courtu 2008. godine. U Hrvatskoj, drama je postavljena samo jednom i to u Hrvatskom narodnom kazalištu u Šibeniku. Režirala je Nenni Demestre koja je i prevela sam tekst, a uloge su tumačile Matea Elezović kao Emma i Oriana Kunčić kao menadžerica.

Mike se smatra jedim od najutjecajnijih dramatičara Engleske, a njegovi tekstovi igraju se širom Europe. Michael Coveney rekao je da je Mike *...jedan od najambicioznijih i najcijenjenijih domaćih dramatičara nakon dugo vremena...*². Zbog toga i ne čudi činjenica da su predstave s njegovim tekstovima uvijek rasprodane, te da se traži karta više.

¹ edukacija pomoću koje žele mlade ljude inspirirati, te kazalište približiti svima

² <http://www.whatsonstage.com/search/?term=Michael+Coveney++Mike+bartlett>

3. STUDIRANJE GLUME

Kao mala oduvijek sam sanjala da postanem glumica. Moja mama je prepoznala moju želju za glumom, te me već od prvog razreda osnovne škole upisala na dramski studio Gradskog kazališta mladih u Splitu. Kroz dramski studio kreativno sam se razvijala, istraživala i stjecala prijatelje. Gluma je za mene bila izražavanje, te sam već tada započela svoje dramsko obrazovanje. Iako me život odveo u nekom drugom smjeru, na kraju sam opet završila tamo gdje sam oduvijek htjela biti, a to je gluma.

Ono što me odmah privuklo kod Akademije bilo je praktično studiranje. Za razliku od ostalih fakulteta Akademija nije imala tipičnu formu profesor – student, gdje profesor drži predavanja, a student sjedi i sluša. Ona je nudila izmjenu iskustava, doživljaja i dijaloga i najvažnije živi razgovor. Prvu Akademiju je osnovao sam Platon, a dobila je ime po legendarnom grčkom junaku Akademu.

...da je Platon izvan Atene osnovao filozofsku školu. Ta se nalazila u vrtu nazvanom po legendarnom grčkom junaku Akademu. Zato je Platonova filozofska škola dobila ime Akademija. Na Platonovoj Akademiji podučavala se filozofija, matematika i gimnastika, iako „podučavanje“ nije baš prava riječ. Na Platonovoj Akademiji najvažniji je bio živi razgovor. Dakle, dijalog nije slučajno postao Platonovim pismenim izrazom.³

Prva godina studija bila je, moram priznati prilično teška, ali kako kažu svaki početak je težak. Za mene je to bila velika promjena. Došla sam živjeti u Osijek i donekle „siguran“ posao i život zamjenila studiranjem. Kada sam razmišljala o studiranju glume, nisam imala predodžbu koliko će gluma utjecati na moj život i koliko promjena će unijeti. Jedino u što sam bila sigurna, bilo je to da želim studirati glumu. Polako i sigurno krenula sam prema svom cilju.

Na prvim satovima osjećala sam se kao dijete koje je došlo otkriti potpuno novi svijet. Namjerno kažem kao dijete, jer sam sve morala ponovno učiti. Profesori su mi često osvještavali činjenicu da nepravilno hodam ili da ne čuju što govorim. Odjednom nisam znala hodati i govoriti, a koncentracija mi je bila slaba. Pitala sam se kako ja to ne znam govoriti?

³ Jostein Gaarder, Sofijin svijet, Znanje d.o. o., Zagreb, 2012, str. 82.

Prije nisam pridavala veliku pažnju svom govornom aparatu, ali sada sam počela uviđati da ustvari ne znam pravilo govoriti. Nisam dovoljno artikulirala, bila sam tiha, a uvelike sam se mučila sa svojim dalmatinskim govorom, odnosno „splitskim narječjem“. Raznim vježbama učila sam kako razviti svoje glasovne sposobnosti, te kako pravilno disati i artikulirati.

Kao što sam već rekla dugo sam se borila sa svojim „splitskim narječjem“, te se još i dana danas borim. Smiješno mi je kako kada dođem kući u Split, mama, seka i prijatelji mi kažu da pričam previše književno i to samo zato što kažem lijepo, a ne lipo, a meni u glavi prođe misao da sam ja daleko od književnog govora. Isto tako primijetila sam da kada odem u Split, vrlo brzo počnem ponovno pričati na svom narječju, te mi odmah kolege kažu da će mi zabraniti ići u Split prije igranja predstave jer su mi odjednom sve uloge splićanke.

Glas je sredstvo pomoću kojega, u svakodnevnom životu, komunicirate s drugim ljudima, i premda to kako sebe predstavljate – vaš stav, kretnja, odjeća i nehota gestu – daju sliku vaše osobnosti, glas je taj kojim prenosite točnost misli i osjećaja. To uključuje također i bogastvo vokabulara kojim raspolazete, kao i pomnjivo odabiranje riječi. Prema tome, što je glas adekvatniji i djelotvorniji, to je točnije i vaše izražavanje.⁴

Koncentracija i pažnja jedan su od osnovnih preduvjeta bivanja na sceni. U početku, često sam pažnju i koncentraciju rasipala po prostoru. Nisam bila dovoljno usredotočena na radnju koju bi obavljala. Često bi se uhvatila da razmišljam o sto drugih stvari i da nisam prisutna na sceni.

Uopšte nije obraćao pažnju na mene.

To je važnije; ne samo na vas, već ni na što drugo oko sebe. On je obavljao svoj posao, kao što bi to činio kormilar, naučnik ili arhitekt – konvertrisao se. Zapamtite tu reč koncentracija. To je važno u svakoj umetnosti, a naročito pozorišnoj. Koncentracija je osobina koja nam omogućuje da usmerimo sve svoje duhovne i intelektualne snage ka nekom određenom predmetu i to nastavimo koliko želimo – katkad mnogo duže nego što to naša fizička snaga može da izdrži.⁵

4 Cicely Berry, Glumac i glas, AGM HRVATSKO DRUŠTVO KAZALIŠNIH KRITIČARA I TEATROLOGA, Zagreb, 1997, str. 11

5 <https://www.scribd.com/doc/301477677/BoleslavSki-gluma> (Richard Boleslavsky, Gluma: Prvih šest lekcija, Scribd.)

Također, problem s kojim sam se susretala tijekom studiranja bio je nedostatak energije. Često bi mi se događalo da bi izašla na scenu sa svojom prirodnom energijom, a ona sama nije dovoljna za scenu. Scena zahtijeva puno više energije i angažmana. Oslobođanje mišića i opuštanje ključni su za glumca, te smo na satovima pokreta radili vježbe opuštanja tijela i otklanjanja grčeva u tijelu.

Mi smo otjelotvoreni djelatnici i živi smo onoliko koliko smo u skladnu vezu doveli duh i tijelo. Svako nesklad, neravnoteža, manjak ili suvišak, unutarnji strahovi, odustajanja i osujećenja, manifestuju se na našem tijelu kao hronične mišićne tenzije, odnosno grčevi. „Neneormalno naprezanje svuda, u različitim centrima, kao da veže čvorove i stvara grč zbog kojega se nige koče i jedva pokreću, ruke trnu, zastaje dah, grlo se steže cijelo tijelo pbamre.“ (S) Za zamišljanje grča i predstavu o njegovom uticaju na nesmetan protok energije vjerovatno ne treba bolja slika od čvora o kome govori Stanislavski. Sjetimo se u čvor vezanog crijeva kroz koje teče voda. Umjesto da pod pritiskom istečena kraju crijeva i obavi neki rad, voda staje ispred čvora, skuplja se, tu na stijene vrši pritisak i u krajnjem slučaju dramatično i anarhično probija sebi potrebne puteve cijepajući crijevo. I grč je blokada puteva za protok energije. Energija se troši na savladavanje nepotrebne prepreke, ne stiže da obavi rad ili je za to ostaje sasvim malo. ⁶

Raditi na sebi najteži je posao. Mišljenja sam da bi svi ljudi trebali proći u životu prvu godinu akademije, bez obzira žele li biti glumci ili ekonomisti. Zbog užurbanog života ljudi često zaboravljaju na sebe, a upravo mi je prva godina akademije omogućila da stanem na loptu i sagledam sebe i svoj život. Omogućila mi je naučim i osvijestim sebe, te priliku da radim na sebi. Naučila sam kako da budem dobar čovjek, a time i bolji glumac i lutkar.

6 Boro Stjepanović, Gluma I – III, IVPE, Cetinje, 2014, str. 79

4. ČITAĆE PROBE

Na prvim čitaćim probama razgovarali smo o tome kakva je Ema? Promišljala sam o promjena koje joj se događaju iz scene u scenu, te sam se pitala hoću li moći odigrati sve te promjene. Također, promišljala sam o odnosima između menadžerice i Eme, te Eme i Davora. Pitala sam se kako bi se ja postavila u njenoj situaciji. Promišljala sam o tome koliko je čovjek zapravo slobodno biće i koliko sistem utječe na nas? Koliko je čovjek spreman žrtvovati svoj život zbog posla, te koliko daleko smo spremni ići? Je li je čovjek slobodno biće? Mi mislimo da smo slobodan bića, ali ustvari smo neslobodni u slobodi. Stalno nam netko nameće pravila po kojima bi se trebali ponašati. U ovom slučaju je to kompanija.

Ni jedan zaposlenik, voditelj ili ravnatelj ove kompanije ne smije se s drugim zaposlenikom, voditeljem ili ravnateljem ove kompanije upuštati u odnose, aktivnosti ili veze koje bi se dijelom ili u cijelosti mogle okarakterizirati kao seksualna ili romantična veza, a da pritom ne obavijesti kompaniju o takvoj vezi, aktivnosti ili činu.⁷

Uporabljajući pojam romantična veza kompanija smatra „romantičnom“ sljedeće: Bilo kakvu gestu, indiciju, komunikaciju (verbalnu ili neverbalnu), pojavu, poruku što vodi ka podrazumjevajućem ili organiziranom susretu ili događaju koji bi predisponirao mogućnost razvoja takvog odnosa prema ljubavi.⁸

Čitaće probe služe da istražujemo, isprobavamo i otkrivamo lik. Problem na čitaćim probama bio je taj da sam uvijek bježala u svoju sigurnu zonu krhke žene. Shvatila sam da trebam davati puno više angažmana i koncentracije, jer je Ema bila suprotnost svemu što sam prije igrala. Ona je mlada i ambiciozna žena puna života i željna znanja.

Dosta vremena smo imali čitaće probe, što meni kao glumici zaista treba. Shvatila sam da prvo moram dobro znati tekst da bi se mogla početi igrati na sceni. Ako ne znam tekst te idem obavljati neku radnju, sva se nekako spetljam i izgubim. To se vjerojatno događa zbog toga što je sva moja koncentracija usmjerena na tekst u koji tada nisam sigurna. U tim trenutcima sam smotana, te običnu radnju kao što je npr. popiti čašu vode obavim krivo.

⁷ Mike Bartlett, Kontraksije

⁸ Mike Bartlett, Kontraksije

Prve probe u prostoru bile su zbunjujuće. Vjerojatno zbog toga što svaka scena počinje istim tekstom: *Ema. Uđite. Sjednite*. Kako su to bile prve probe, nisam još bila sasvim sigurna u tekst, te bi mi se često događalo da bih ušla u scenu s krivom energijom. Događalo bi mi se da igram unaprijed. Ušla bi u scenu s mišlju i energijom o Davoru, a onda bih shvatila da još nije ta scena, te bih usred scene počela drukčije igrati u sceni.

Kako smo malo pomalo postavljali scenu po scenu, bila sam sigurnija u to što igram, te sam onda i sigurnije ulazila u scenu. Kolegica Ivana mi je jednom prilikom rekla da točno po mojoj energiji zna koja je scena po redu. Početak scene bio je od izuzetne važnosti, jer se upravo početkom dalo naslutiti što bi se moglo dogoditi.

Čitaće probe uvelike su mi pomogle da što bolje kreiram ulogu Eme.

5. STVARANJE ULOGE

Uloga je (umjetničko) djelo koje glumac stvara. U najelementarnije smislu ona je partitura postupaka i radnji koje, ako baš sasvim ne izmišlja, sam ne bira i ne priprema, a ono bar jedini i suvereno izvodi neki glumac kao dio predstave. Uloga je, dakle, ukupnost svega onoga što jedan glumac čini u sklopu predstave, ali ne kao prost zbir, nego kao cjelinu u kojoj je svaki dio organski povezan s drugim dijelovima, s glumcem i sa predstavom.⁹

Diplomsku predstavu željela sam iskoristiti kako bih još više razvila i istražila svoj glumački dijapazon, a uloga Eme mi je to i dopuštala. Kada sam prvi put pročitala tekst *Kontrakcije*, bila sam u isto vrijeme oduševljena i zaprepaštena. Oduševljena jer nisam mogla vjerovati koliko je tekst dobro napisan, a zaprepaštena jer se to događa danas u svijetu.

Ema je samouvjeren, ambiciozna i inteligentna mlada žena. Na početku komada ona je spremna učiniti sve za karijeru. Svjesna je koliko je teško zaposliti se upravo u kompaniji gdje ona radi, te zbog toga želi opravdati povjerenje kompanije koja je zaposlila i dokazati se kao sposobna žena. Ona pravila kompanije ne doživljava tako strogo i pomalo su joj smiješna, ali kada uvidi i spozna koliko je menadžerica ozbiljna u vezi istih odlučuje prešutjeti neke stvari. Nakon izlaska s Davorom, ona zaista smatra da se ništa romantično nije dogodilo između njih i zbog toga nema potrebu ništa otkriti menadžerici. U trenutku kada odluči priznati menadžerici vezu s Davorom, misleći da će sve biti u redu, shvaća koliko menadžerica zna o njezinom privatnom životu. U početku se suprostavlja menadžerici, ali kada uvidi da nema koristi od toga, odlučuje prihvatiti njezin način igre.

U jednom trenutku činio joj se kao da menadžerica uživa u tome. Kada Ema ostane trudna, ona nije svjesna koliko to može utjecati na njezin posao. Šok koji slijedi kada menadžerica zahtijeva da Ema i Davor okončaju svoju ljubavnu vezu, iako čekaju bebu, zaprepastit će i samu Emu, jer tek u tom trenutku ona shvaća da kompanija kontrolira njezin život. Svjesna situacije u kojoj se nalazi, Ema odlučuje okončati vezu s Davorom.

Bili smo na ručku u kantini. On je jeo lasanje, a ja sam jela povrće. Ispričala sam mu to što ste mi vi rekli, a on je rekao da ćemo morati otići.

⁹ Boro Stjepanović, *Gluma I – III, IVPE*, Cetinje, 2014, str. 320

*Rekao je da on ne bi mogao podnijeti ni pomisao da bude bez mene. Držao me za ruku i rekao da nas nitko ne može rastaviti. Rekao je da će me štititi i da ćemo živjeti kao obitelj. Da ćemo nekako uspjeti. A ja sam rekla da sada s bebom, ne možemo biti bez posla, da jednostavno ne možemo obzirom na situaciju kakva je u posljednje vrijeme. Rekla sam da se jednostavno moramo rastati, da bismo imali novac, jer bez novca se ne možete živjeti nikakav život, zar ne? On je rekao da se ne slaže, ali ja sam i dalje govorila da je to za bebu. Onda je on počeo plakati, a ja sam izvukla ruku, i tako smo sjedili oko pet minuta bez riječi. onda se on digao i otišao, i mislim da je odluka donesena. Možda ovo niste trebali znati, ali ja sam vam svejedno htjela reći.*¹⁰

Moram priznati da sam imala velikih problema sa ovim monologom. Stalno sam bježala u svoju sigurnu zonu krhke žene. U teoriji sam shvaćala što trebam igrati, ali čim bi došla na scenu, zbog svoje nesigurnosti igrala sam potpuno krivi lik. Nakon generalne probe, profesor mi je došao reći da sam pogriješila cijeli komad. Bilo je vrlo bitno kako ću odigrati taj monolog jer upravo on je prekretnica u cijelom komadu. Na generalnoj probi igrala sam ga tako da su na kraju svi sažaljevali Emu, a i ona sama sebe. Trebala sam igrati upravo suprotno. Ona je samouvjerenja i pametna žena, te je htjela dokazati mendljericu koliko su žene jače od muškaraca. U ovom slučaju je ona jača od Davora. Ema je te koja je odlučila prekinuti tu vezu, ona je ta koja je odlučila za njih oboje.

Još jedna od težih scena bila mi je smrt sina. Vjerojatno jer i sama nisam majka, i ne mogu zamisliti koja je to bol kada ti umre dijete. Imala sam osjećaj da se nisam dovoljno povezala sa Slavenom, odnosno osjećala sam da mi je on samo ime u tekst. Pitala sam se kako to mogu promijeniti? Odlučila sam od prvog trenutka kada se Slaven pojavi u tekstu, graditi s njim odnos. Vizualizirala sam ga u glavi i zamišljala scene koje koje su mi onda pomagale pri igranju. Strah koji se javljao u meni što se tiče ove scene bio je da ne odem u ilustraciju. Tokom proba ove scene često nisam imala potrebu plakati, te sam se pitala što nije u redu sa mnom? Pitala sam se kako to da se ne mogu dovoljno povezati sa Slavenom ili jednostavno nisam dovoljno osjećajna. Pokušala sam promišljati koji su to osjećaji kada ti umre dijete. Došla sam do zaključka da to nije samo tuga već i šok, te nevjerica. Možda zbog svega toga nisam imala potrebu plakat, već sam pomoću radnje pokazala emocionalnu slomljenost Eme.

¹⁰ Mike Bartlett, Kontracije

Ilustracija je greška na mnogo načina: psihološki je neistinita jer samo lošim glumcima i lažovima može pasti na um da čovjek obavezno izgleda nesrećno kad priča o nekoj svojoj i bivšoj nesreći; neekonomična je, jer troši energiju na bar jednu nepotrebnu stvar; neproduktivna je ili kontraproduktivna jer, na primjer u predhodnom slučaju, ne proizvodi očekivano sažaljenje podozrenje.¹¹

Često mi se događalo da nisam bila dovoljno glasna na sceni. To bi obično uslijedilo nakon scene smrti Slavena, jer u toj sceni nisam imala potrebu za razgovorom, te bi obično odgovarala pomicanjem glave. Isčupati se iz te energije i nastaviti igrati dalje dovoljno glasno, bio mi je još jedan izazov.

Bitna replika nakon smrti: *Jel vi krvarite?*,¹² na nekim probama nije se čula, a bilo je od izuzetne važnosti da se to ne dogodi na izvedbi.

Događalo bi mi se i da podcrtavam svoju radnju. Taj problem imam već od prve godine, jer nisam sigurna u sebe, pa uvijek imam potrebu još nešto dodati tako da bi publika razumjela što želim. Upravo zbog te potrebe postanem neuvjerljiva i dosadna.

Često se događa, zbog pomanjkanja povjerenja i potrebe energije na pogrešnom mjestu, i zbog toga što je teško izdvojiti razlikovati osobnu napetost od napoetosti uloge, da glumac zamagljuje svoju komunikaciju signaliziranjem. Čini se da je to jedna od najvećih i najčešćih zamki u koju glumac upada. Pod tim mislim da kad glumac „osjeća“, on ne osjeća uistinu – on signalizira da osjeća. On jednostavno ne razumije, nego signalizira svoje razumijevanje. Kad je romantičan, romantična glasovna kvaliteta podcrtava ono što već jest u tekstu i u radnji. Kad pati, javlja se patnička kvaliteta koja publici ne rasyjetljava ništa i obično je monotona. Kao što se npr. glumac koji mora biti energičan i muževan nameće publici i obasipa je bukom i energijom koja obično dolazi iz grla. Čim slušatelj osjeti kako mu se nešto nameće, povlači se, jer ekshibicijsko reagiranje prisiljava ljude da se povuku. Kao što sam prije rekla, kad u stvarnom životu netko nešto govori preangažirano, to vam smeta i želite uzmaknuti.¹³

11 Boro Stjepanović, *Gluma I – III*, IVPE, Cetinje, 2014, str. 267

12 Mike Bartlett, *Kontracije*

13 Cicely Berry, *Glumac i glas*, AGM HRVATSKO DRUŠTVO KAZALIŠNIH KRITIČARA I TEATROLOGA, Zagreb, 1997, str. 232

U životu kada pričamo, prirodno nam je da se igramo s glasom, da pomičemo ruke kada pričamo jer nam je to potreba, a onda kada dođemo na scenu odjednom ne znamo što bi s rukama. Događalo bi mi se da sam prestatična i to bi onda izgledalo neprirodno. Od velike je važnosti da znam kontrolirati svoje tijelo.

Konačno, biće da je ipak suština u ovladavanju tijelom, a ne u njegovom izgledu nezavisno od svake aktivnosti. Tijelo kojim glumac vlada, ma kakvo da je inače po svojim formalnim obilježima, na sceni je lijepo, tijelo kojim glumac ne vlada- nužno je ružno. Kad se publika pita: “ Zašto su ovi glumci tako ružni?“ odgovor je lako dati: „ Zato što loše igraju, a loše igraju zato što ne vladaju svojim tijelima!“¹⁴

¹⁴ Boro Stjepanović, Gluma I – III, IVPE, Cetinje, 2014, str. 455

6. SCENSKI PROSTOR

Radnja cijele drame smještena je u uredu kompanije. U samom tekstu zadan je modernistički stil uređenja koji smo onda i probali dočarati. Scenografija je minimalistička u crno bijelim bojama. Na pod smo postavili baletni pod, te smo u središte scene postavili bijeli kvadrat materijala sličnom linoleumu. Na taj bijeli materijal smo smjestili crni stol i bijele stolice. Ideja mentora je bila da sve bude u crno bijelom kontrastu, osim crvene teglice u kojoj je bila biljka. U pozadini scene na zidu je bilo obješeno ogledalo. Ideja tog ogledala je da se publika odražava u njemu, te da im osvijesti da se svatko od njih može naći u poziciji u kojoj se našla Ema. Kraj ogledala smjestili smo uredski ormar u kojem su se nalazili regulatori.

Promjene između scena trebale su biti brze, bez zastoja kako bi cijela drama mogla nesmetano teći. Protok vremena iz scene u scenu bio je kratak i brz, te nisam imala vremena za velike kostimske promjene. Zato smo se odlučili da promijenim tek maramu ili torbu, te se poigram s kosom.

Mizanscen je bio strogo pravilan i pravocrtan. Time smo željeli pokazati kako korporacija funkcionira. Ko nje sve mora biti pravilno, te nitko ne smije odskakati van tih okvira. Kako je drama odmicala sve manje je bilo pravilnog mizanscena, te smo pomoću kršenja tih mizanscenskih hodova željeli pokazati Emino emocionalno stanje.

Gledalište je također bilo pravocrtno smješteno i vrlo blizu nas. Iako smo znali da će publika biti blizu, tek na generalnoj probi mogla sam osjetiti njihovu blizinu. Gledalište je bilo postavljeno već na probama, ali tek kada sam osjetila energiju publike, tek tad je zaista naš prostor bio do kraja definiran.

Ispit smo igrale u bijeloj prostoriji što mi u početku nije bilo baš drago. U crnoj prostoriji sam se osjećala sigurnije, jer nisam vidjela publiku. Na kraju procesa bilo mi je sasvim svejedno gdje ćemo igrati, jer sam bila sigurna u ono što igram. Igrajući u bijeloj prostoriji dobili smo ono što smo i htjeli. Pokazati publici da smo svi mi dio sistema i da se i nama može dogoditi što i Emi, te da je na nama da izaberemo što želimo.

7. KOSTIMI, REKVIZITA, GLAZBA I PLAKAT

Velike korporacije kao što je ova u drami obično imaju dress code¹⁵ oblačenja. Zbog toga smo se i mi odlučili na uniformiranu odjeću. Suknja i sako bili su kraljevsko plave boje, a ispod smo imale bijelu košulju. Odlučili smo se za kraljevsko plavu boju jer ona označava vjernost, povjerenje, pouzdanost, profinjenost, profesionalizam, sigurnost i smirenost. Kroz kostime smo također željeli pokazati stanje u korporaciji gdje svi moramo biti obučeni točno onako kako korporacija zahtjeva. Odlučili smo se poigrati sa maramama i torbama koje smo onda mijenjali prema potrebi. Na početku komada Ema ima ofucanu smeđu kožnu torbu na koju menadžerica vidno regira s gađenjem. Kako vrijeme prolazi tako i Ema ima bolju finacijsku situaciju te dolazi na posao s elegantnijim i finijim torbama. Nakon što su se Ema i Davor poseksali, Ema se odlučuje za ljubičastu torbu koja pršti ženstvenošću i samopouzdanjem. U sceni kada Slaven umre, Ema dolazi sa običnom crnom torbom, te iz toga vidimo koliko joj je nevažno što nosi. Ona odabire tu torbu čisto iz razloga što je crna, te tako naglašava svoju tugu za sinom. Uz torbe mijenjali smo i marame. Tako je uz crnu torbu išla i crna marama. Na početku komada Ema nosi veselu i živu maramu, želeći pokazati da je ona puna života i ambicija. Svjesna je kako je teško dobiti posao u ovoj firmi, te se želi dokazati. Dok Ema ima promjene torbi i marama, menadžerica nema. Ona je uvijek obučena isto. Njena marama također je kraljevsko plave boje, dok joj je torba elegantno crna.

Kako sve mora biti uredno, čisto i pravilno, tako su i naše frizure morale biti upravo takve. Kolegica Ivana ima kovrčavu kosu, te smo se odlučili ukrotiti njene kovrče i ispeglati joj kosu. Ravna kosa odmah joj je dala dodatnu strogoću. Svaka vlas je morala biti na svom mjestu. Prednji dio kose smo joj pričvrstili sa šnalicama, te joj tako otvorili lice, a zadnji dio kose smo pustili te joj tako naglasili ženstvenost. Ja sam također opeglala kosu, te je svezala u niski rep. Moja frizura je također morala biti uredno svezana. U nekim scenama sam je pustila kada smo htjeli naglasiti Eminu buntovnu stranu. Primjerice, scena u kojoj priznaje menadžerici da je imala seksualni odnos sa Davorom ili pak kraj samog komada.

¹⁵ spisak pravila koja govore šta je prikladno obući u nekoj situaciji

Nismo imali puno rekvizite, tek nekoliko registratora koji su bili pravilno složeni. Tu je bio i masažer za glavu koji smo iskoristili za komični element. Tu su još bile i neke uredske stvari kao što su kemijska, držač za papir i papiri koji su predstavljali razne ugovore. Rekvizita koja nam je bila od velike važnosti bio je metronom. Metronom nam je pomogao da odredimo brzinu scene, odnosno da pomoću njega uvedemo publiku u iduću scenu. Mijenjali smo brzinu otkucaja prema sceni. U sceni kada umre Slaven metronom je spor, a u sceni kada menadžerica odlučuje prebaciti Davora u Kijev je brz. U većini slučajeva menadžerica određuje brzinu otkucaja metronoma i zaustavlja ga kada ona to želi. Biljka o kojoj se menadžerica brine pokazuje da menadžerica nema nikoga od kome bi se brinula, već svu svoju pažnju usmjerava prema toj biljci. Ona je prepuštena sama sebi i nema društveni ni obiteljski život, te je cijeli život posvetila kompaniji. Zbog toga ona nalazi utjehu u toj biljci.

Kako je cijeli komad pomalo začudan, ideja je bila da takva bude i glazba. Odabrali smo svemirski zvuk koji je bio moderan, ali u isto vrijeme i začudan. Glazba se javljala u promjenama, te je u kombinaciji pravocrtnog mizascena dodatno naglašavala dojam začudnosti.

Kostimi, rekvizita i glazba su vanjski elementi koji nam dodatno pomažu da što bolje proživimo svoje uloge na sceni. Zahvaljujući njima predstava je zasjala svojim punim sjajem.

MIKE BARTLETT
KONTRAKCIJE
diplomski ispit iz glume Ines Zmazek

mentor: izv. prof. Robert Raponja
igraju: Ines Zmazek i Ivana Vukićević

sumentor: Katica Šubarić, asistent
kostimografija: izv. prof. Jasmina Pacek
tehnički suradnik: Nenad Pavlović

13. srpnja 2017. u 19:00 u prostoriji br. 2,
UMJETNIČKA AKADEMIJA U OSIJEKU

Slika 1. Plakat predstave *Kontraksije*

8. ZAKLJUČAK

Rad na diplomskoj predstavi *Kontrakcije* pomogao mi je da se još više kreativno razvijem i proširim svoj glumački dijapazon. Kako do sada nisam imala priliku igrati glavne uloge ovo je za mene bio jedan od najvećih izazova tijekom mog školovanja. Tijekom rada na diplomskoj predstavi susrela sam se s mnogim problemima, te sam probala iste osvijestiti i ispraviti. Željela sam izaći iz svoje sigurne zone i isprobati što više mogućnosti, te mislim da sam u tome i uspjela.

Partnerski odnos koji sam imala s kolegicom Ivanom također mi je uvelike pomogao da kreiram ulogu Eme. Imala sam sreću što sam odabrala partnericu koja je također dijelila moju volju i želju da napravimo dobre uloge, te onda i dobru predstavu. Rad na predstavi nije uvijek bio lagan, ali pomoglo nam je međusobno podupiranje. Neprestalna propitkivanja, razmišljanja, traženja rješenja i međusobno povjerenje, sve nas je to zajedno dovelo do toga da uživamo na sceni i prepustimo se igri.

Tijekom procesa rada na ulozi Eme shvatila sam da mogu puno više nego što mislim. Rad, upornost i volja doveli su me do toga da nakon pet godina s ponosom odigram svoju diplomsku predstavu. Rad na ulozi Eme nije me samo upotpunio kao glumicu, već je od mene napravio i bolju osobu.

9. LITERATURA

1. <http://www.whatsonstage.com/search/?term=Michael+Coveney++Mike+bartlett>
2. <https://www.scribd.com/doc/301477677/BoleslavSki-gluma> (Richard Boleslavsky, Gluma: Prvih šest lekcija, Scribd.)
3. Jostein Gaarder, Sofijin svijet, Znanje d.o. o., Zagreb, 2012.
4. Cicely Berry, Glumac i glas, AGM HRVATSKO DRUŠTVO KAZALIŠNIH KRITIČARA I TEATROLOGA, Zagreb, 1997.
5. Boro Stjepanović, Gluma I – III, IVPE, Cetinje, 2014.
6. Mike Bartlett, Kontraksije.
7. Konstantin Sergejevič Stanislavski, *Sistem*, Državni izadavački zavod Jugoslavije, Beograd, 1945.

10. SAŽETAK

Tekst *Kontrakcije* britanskog autora Mike Bartletta, naslov je diplomske ispitne predstave studentice Ines Zmazek pod mentorstvom izv. prof. Roberta Raponje i sumentorice Katice Šubarić na Umjetničkoj akademiji u Osijeku, na Odsjeku za kazališnu umjetnost, smjer gluma i lutkarstvo. U diplomskoj predstavi sudjeluje i studentica Ivana Vukićević koja igra ulogu menadžerice. U ovom pismenom radu studentica opisuje proces rada na predstavi od prve čitaće probe do diplomskog ispita. Također, govori o tome kakvo je iskustvo za nju bilo studiranje glume, te s kojim se problemima susretala tijekom rada na ulozi Eme. Donosi zaključak da joj je uloga Eme bila jedan od najvećih izaozva tijekom njenog studiranja, te da joj je taj zadatak pomogao da se još više kreativno razvije i sazrije kao glumica i osoba.

11. SUMMARY

The text *Contractions* of the British author Mike Bartlett, is the title of the graduate exam presentation of the student Ines Zmazek under the mentorship of prof. Roberta Raponja and assistant Katica Šubarić at the Academy of Art in Osijek, at the theater department, acting and puppetry. The graduate show also includes student Ivana Vukićević who plays the role of a manager. In this written work the student describes the work process on the play from the first reading test to the graduate exam. She also talks about her experience of her acting as an actress and the problems she encountered during her work on roll Ema. Shee concludes that her role as Eme was one of the greatest achievements during her studies, and that her task helped her develop more and more creatively as an actress and a person.